Arena 5, samfunnsfag, kapittel 7: Alle er som ingen andre

5. Klasse · https://skeivteori.no/docs/arena-5-samfunnsfag-kapittel-7-alle-er-som-ingen-andre/

Kristin Gregers Eriksen / Sara Kristensen Grødem / Tuva Skjelbred Nodeland / Guro Sibeko

arena 5

SAMFUNNSFAG

ASCHEHOUG UNDERVISNING

Oppsummering

Dette er den mest aktivistiske boka av alle skolebøker fram til 5. trinn, og trolig henger det sammen med at forfatter av boka Guro Sibeko er tidligere nestleder i Foreningen Fri. Denne boka har alt som finnes innen skeiv teori. Innføring av en mengde skeive begreper fra “kjønnsidentitet” til cis, med mantraer som “være seg selv som man er” og “bare du vet hvilket kjønn du er”.

Her introduseres noen av landets mest kjente aktivister rundt transtematikk og kjønn, Luca Dalen Espseth, som har jobbet både i foreningen Fri og PKI med lobbyering av kjønnsmangfold og kjønnsidentitet i lovverk og skolebøker. I det digitale læremidlene omtales “transpersonen” Luca som “ekspert på kjønn”. Luka har vært rådgiver for kjønnsmangfold i Fri og sier at det “kjennes godt å injiseres med testosteron” for å få kroppen til å ligne en mann.

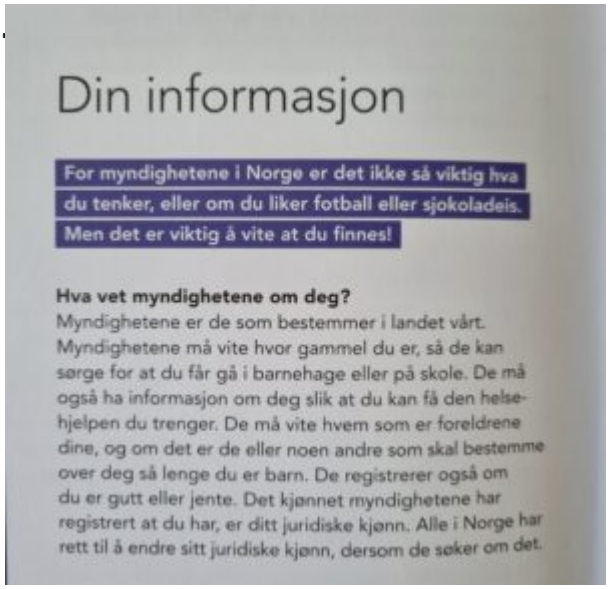
August får to sider for å fortelle hvordan man er “ikke-binær” og hvor viktig det er at folk bruker riktig pronomen om hverandre. Dette er identitetspolitikk av intens og ukritisk karakter. Skoleboka er svært radikal og bytter bort biologi for skeiv teori, og stiller elevene i mange forvirrende situasjoner.

Sentrale kompetansemål:

Reflektere over variasjonar i identitetar, seksuell orientering og kjønnsuttrykk, og eigne og andre sine grenser knytte til kjensler, kropp, kjønn og seksualite
Drøfte kva en kan gjere om grenser blir brotne
Utforske ulike sider ved mangfold i Noreg og reflektere over menneska sine behov for å vere seg sjølve og for å høyre til i felleskap.

Oversikt over viktige fokusord i dette kapittelet.

Din informasjon

For myndighetene i Norge er det ikke så viktig hva du tenker, eller om du liker fotball eller sjokoladeis. Men det er viktig å vite at du finnes!

Hva vet myndighetene om deg?
Myndighetene er de som bestemmer i landet vårt. Myndighetene må vite hvor gammel du er, så de kan sørge for at du får gå i barnehage eller på skole. De må også ha informasjon om deg slik at du kan få den helse-hjelpen du trenger. De må vite hvem som er foreldrene dine, og om det er de eller noen andre som skal bestemme over deg så lenge du er barn. De registrerer også om du er gutt eller jente. Det kjønnet myndighetene har registrert at du har, er ditt juridiske kjønn. Alle i Norge har rett til å endre sitt juridiske kjønn, dersom de søker om det.

I Norge har vi rett til å selv bestemme juridisk kjønn. Vi kan velge mellom kvinne og mann. I noen land, som Danmark og India, kan man velge å si at man ikke definerer seg som verken kvinne eller mann. Hva tenker du om det?

deg?

I Norge har vi rett til selv å bestemme juridisk kjønn

Din informasjon

For myndighetene i Norge er det ikke så viktig hva du tenker, eller om du liker fotball eller sjokoladeis. Men det er viktig å vite at du finnes!

Hva vet myndighetene om deg?

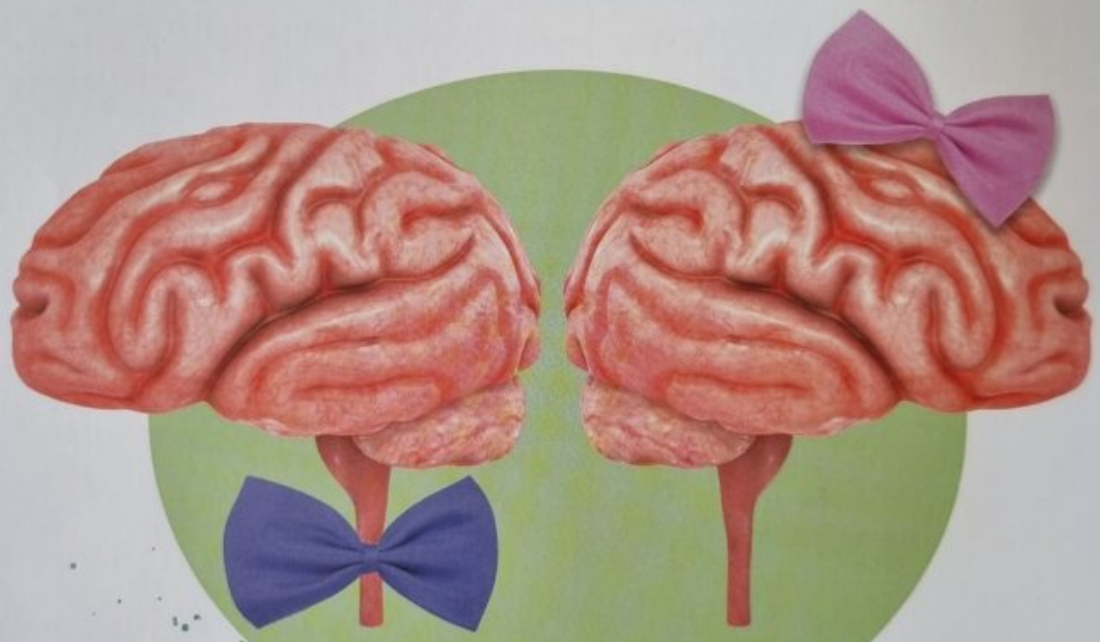
Myndighetene er de som bestemmer i landet vårt. Myndighetene må vite hvor gammel du er, så de kan sørge for at du får gå i barnehage eller på skole. De må også ha informasjon om deg slik at du kan få den helse-hjelpen du trenger. De må vite hvem som er foreldrene dine, og om det er de eller noen andre som skal bestemme over deg så lenge du er barn. De registrerer også om du er gutt eller jente. Det kjønnet myndighetene har registrert at du har, er ditt juridiske kjønn. Alle i Norge har rett til å endre sitt juridiske kjønn, dersom de søker om det.

I Norge har vi rett til å selv bestemme juridisk kjønn. Vi kan velge mellom kvinne og mann. I noen land, som Danmark og India, kan man velge å si at man ikke definerer seg som verken kvinne eller mann. Hva tenker du om det?

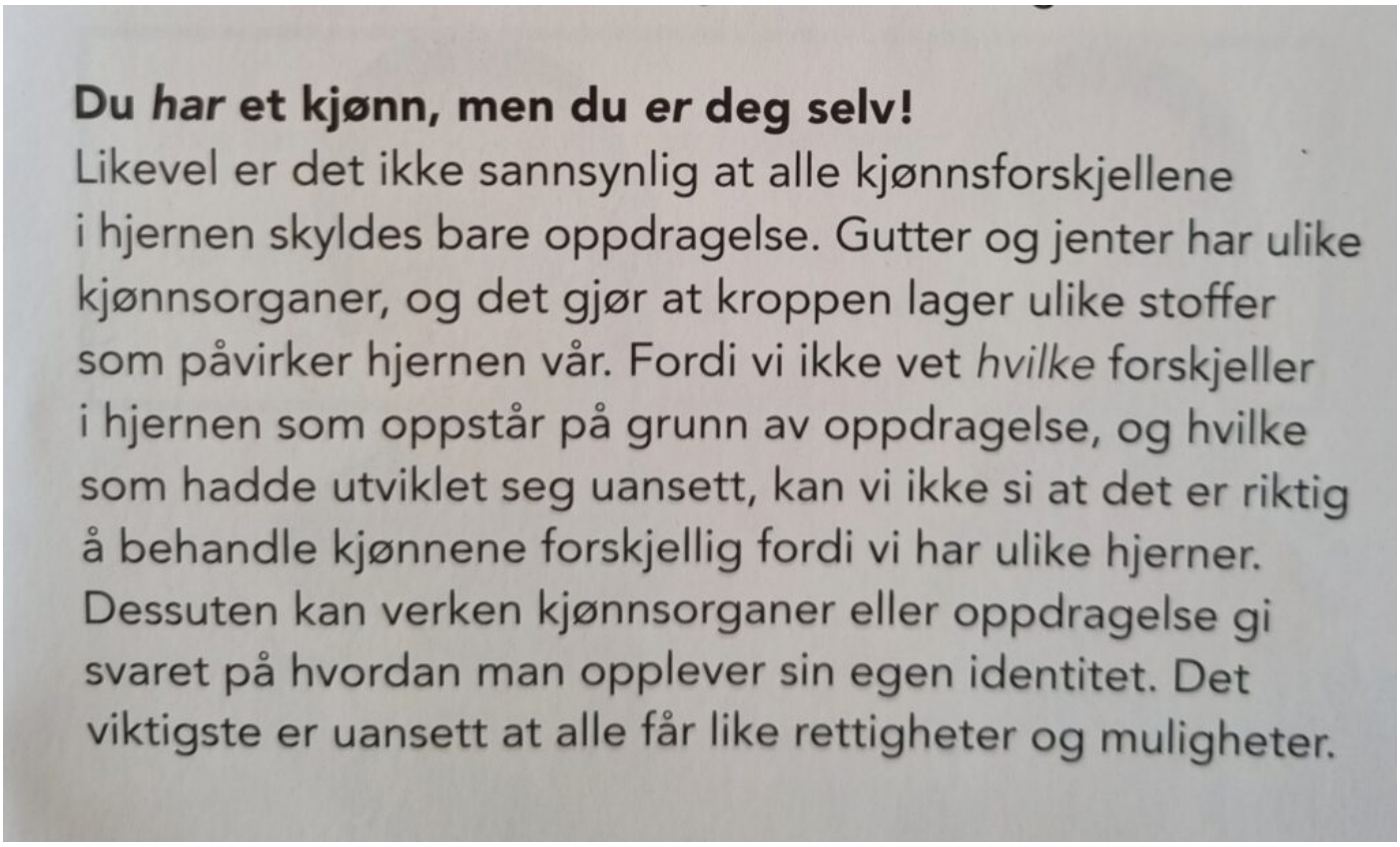
Identitet og kjønn

Født med guttehjerne eller jentehjerne?

Etter hvert som vi blir eldre, kan man se forskjeller på hjernene til gutter og jenter. Det er gjort mye forskning for å forsøke å forstå hva forskjellene betyr, og hvordan de utvikler seg. Noen forskere er opptatt av å finne ut om forskjellene er medfødte, eller om de er der mest fordi gutter og jenter oppdras ulikt. Forskere har hittil funnet flere eksempler på forskjeller som er skapt av forventninger i samfunnet, enn forskjeller som er medfødte.

Forskere er usikre på hvilke kjønnsforskjeller i hjernen som er medfødte, og hvilke som kommer av ulik oppdragelse.

Du *har* et kjønn, men du *er* deg selv!

Likevel er det ikke sannsynlig at alle kjønnsforskjellene i hjernen skyldes bare oppdragelse. Gutter og jenter har ulike kjønnsorganer, og det gjør at kroppen lager ulike stoffer som påvirker hjernen vår. Fordi vi ikke vet *hvilke* forskjeller i hjernen som oppstår på grunn av oppdragelse, og hvilke som hadde utviklet seg uansett, kan vi ikke si at det er riktig å behandle kjønnene forskjellig fordi vi har ulike hjerner. Dessuten kan verken kjønnsorganer eller oppdragelse gi svaret på hvordan man opplever sin egen identitet. Det viktigste er uansett at alle får like rettigheter og muligheter.

Kommentar til innhold i læreboka (del 1)

Les kommentar til innhold i læreboka (del 1)

I samfunnsdagboken, Arena 5, formidles kjønn som identitetsmarkør og rolle i samfunnet. I stedet for å ta utgangspunkt i at kjønn er biologi og genetisk betinget, så er identitet i fokus (s. 213) og dette brukes som rammeverk for å forklare kjønn. Dette kommer også fram i lærerveiledningen:

«Det er viktig at elevene forstår at kjønn i samfunnsfag ikke er det samme som kjønn i naturfag. I samfunnsfag er det mindre viktig hva slags kjønnsorgan og kromosom man har, enn hvordan man møter verden og blir møtt av den». (s. 234)

Elevene blir presentert for juridisk kjønn. Læreboken forteller at dette er kjønnet myndighetene har registrert at du har og at dette er noe alle kan endre, samt at man i andre land har flere valgmuligheter enn ett av to. Hva slags kjønn du er, presenteres dermed som noe løsrevet fra biologien.

Videre er det fokus på identitet og kjønnsroller (s. 218), og hvordan man har forskjellige forventninger til jenter og gutter.

.

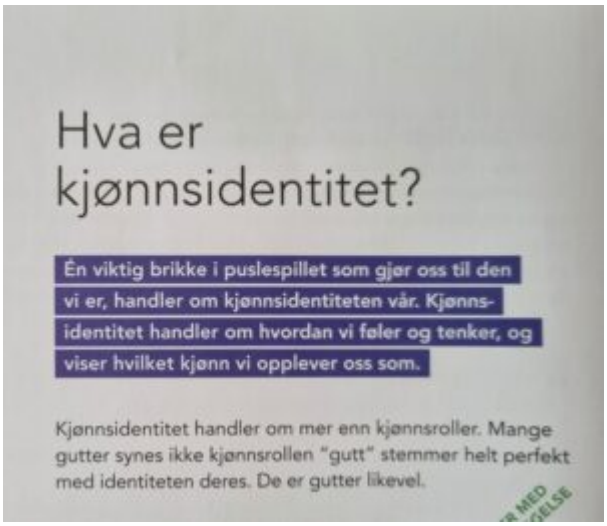
Læreboka gir inntrykk av at det er enkelt å se forskjell på en guttehjerne og en jentehjerne når man blir eldre. Men for det første, hvis vi ser bort fra størrelsen på hjernen, kan man ikke uten

videre se forskjell på hjernen mellom menn og kvinner. For det andre endres hjernen fysisk gjennom hele livet, og aller mest i løpet av puberteten.

Her burde det også vært påpekt at forskjeller handler om hvordan hjernen brukes. For fysiologisk er det ikke forskjell. Det fremstår også som spekulativt at boka forsøker å kategorisere kjønn basert på hvordan hjernen brukes, og som noe som da står i motsetning til biologisk kjønn.

En lignende øvelse kan være at man snakker om "guttehøyder" og "jentehøyder". Gutter bruker i større grad hjernen på en måte, mens jenter bruker den på en annen. Gutter er som regel høyere enn jenter, og man kan da snakke om guttehøyde og jentehøyde. Feks så har alle som er 1,74 og høyere guttehøyde, mens de som er lavere har jentehøyde. Dette ville etter all sannsynlighet ikke vært en fornuftig måte å klassifisert kjønn på. For kjønn handler om forplantning, ikke om hjerne eller høyde.

Læreboken strekker forventninger til kjønn i lengste laget (s. 225). Det antydes at forventninger til kjønnsroller gjør at vi behandler kjønn så forskjellig at ei jente vil ikke får være med på stafettlaget (løping), eller at en gutt ikke skulle få være med på en lesekonkurranse fordi han er gutt(?).

dentitet

Kjønnsidentitet er din egen opplevelse av å være jente, gutt eller noe annet. Hvis du identifiserer deg med det juridiske kjønnet du fikk da du ble født, er du cisperson. Hvis du identifiserer deg med et annet kjønn enn det du fikk da du ble født, så er du en transperson. Noen av oss er gutter, noen av oss er jenter, og noen av oss er verken gutter eller jenter. Å ikke føle seg som gutt eller jente kalles å være ikke-binær. Hvordan kroppen ser ut, og hvilket kjønn man er, trenger ikke alltid å henge sammen. Vi har rett til å uttrykke kjønnsidentiteten vår slik vi selv ønsker.

Men hva om jeg ikke vet helt, da ...?

Det er helt normalt å ikke vite akkurat hvilke ord som passer å bruke om deg – særlig når man er barn og ikke har funnet ut av alt ennå. Men det er uansett du som bestemmer. Ingen har rett til å bruke ord om deg som du ikke mener passer til deg.

gen opplevelse

gutter synes ikke kjønnsrollen "gutt" stemmer helt perfekt med identiteten deres. De er gutter likevel.

LÆR MED BEVEGELSE

OPPGAVE: Ta stilling

Lag en linje i klasserommet der den ene enden representerer "helt enig" og den andre "helt uenig". Marker midten av streken, som representerer "vet ikke". Ta stilling ved å stille deg på linja. Hvor enig er du i at:

- Jeg ville blitt lei meg hvis noen tok feil av kjønnet mitt
- Jeg ville syns det var gøy å late som om jeg hadde et annet kjønn en hel dag
- Jeg ville syns det var fint om ingen brydde seg om hvilket kjønn jeg har
- Jeg tror folk noen ganger ville vært snillere mot meg hvis jeg hadde et annet kjønn
- Jeg tror folk noen ganger ville vært slemmere mot meg hvis jeg hadde et annet kjønn

OPPGAVE: Hvilken setning beskriver en person som er cis-, trans- eller ikke-binær?

STOPP OG TENK

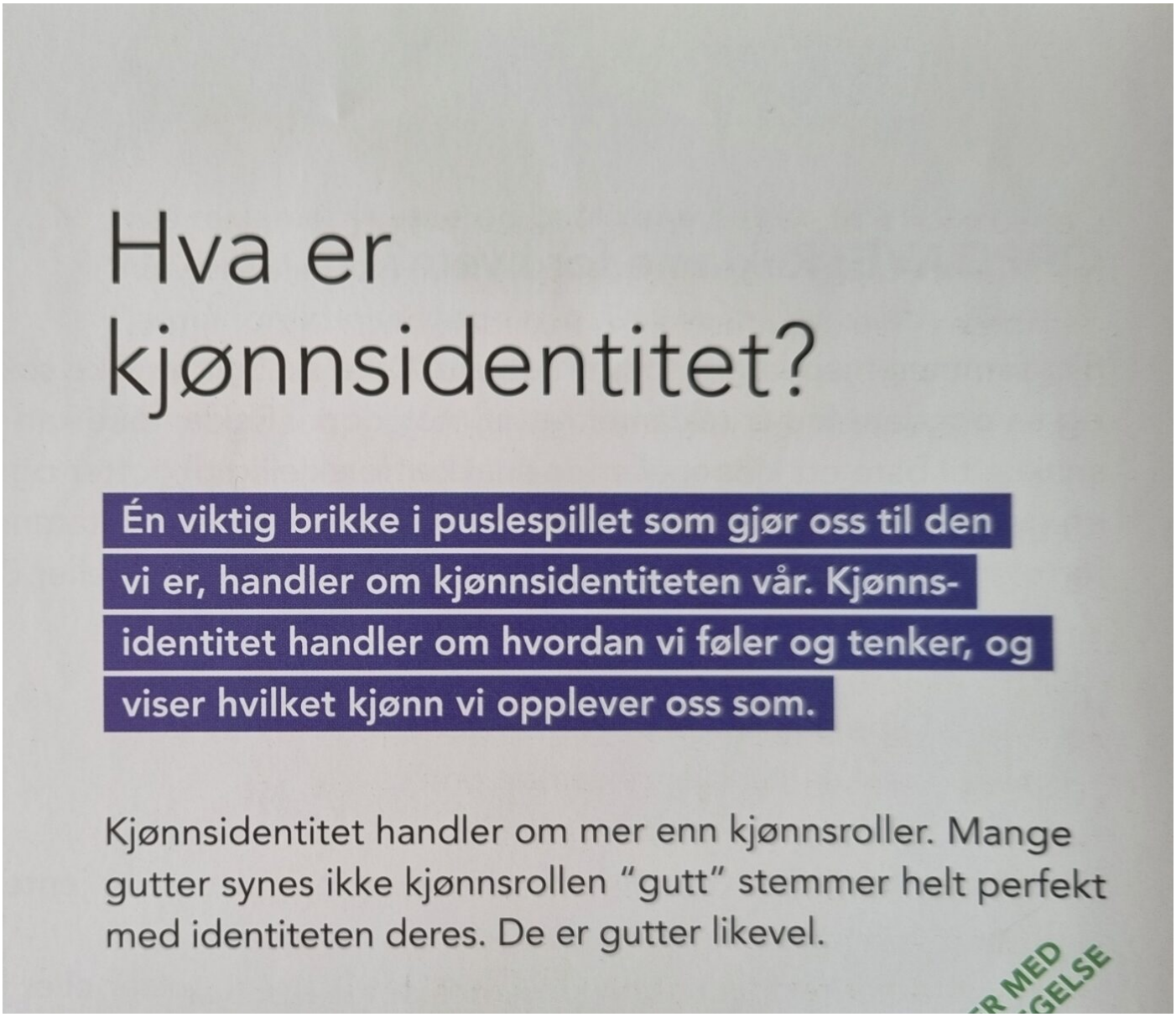
SKRIV

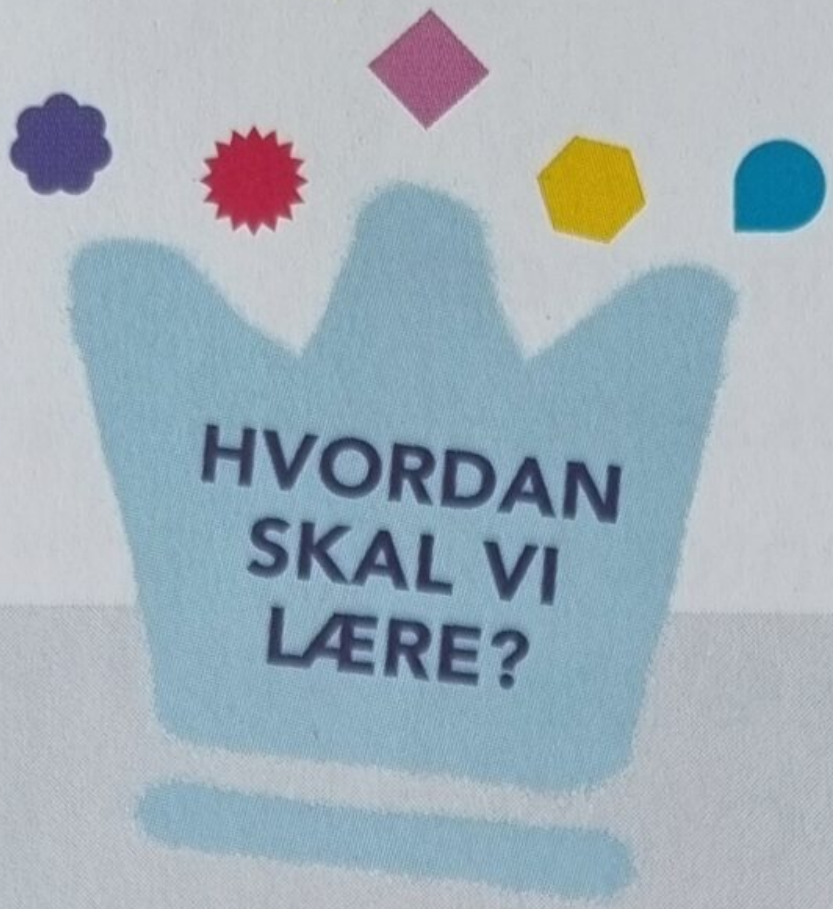
Hvis du identifiserer deg med det juridiske kjønnet du fikk da du ble født, er du _____.
Hvis du identifiserer deg med et annet kjønn enn det du fikk da man ble født, så er du _____.
Hvis du ikke føler som gutt eller jente, så er du _____.

Hvis dere er veldig i tvil, kan dere prøve å lese avsnittet ovenfor en gang til. Kanskje det ble tydeligere nå?

Prøv å forklare med dine egne ord til læringspartneren din:
Man er cisperson dersom _____.
Man er transperson dersom _____.
Man er ikke-binær dersom _____.

Hvilke setning beskriver en person som er cis, trans eller ikke-binær?

Vi snakker om hva det betyr å bryte med kjønnsnormer for å være seg selv.

Vi forklarer begrepet kjønnsidentitet.

Vi blir kjent med

Kjønnsidentitet er din egen opplevelse av å være jente, gutt eller noe annet. Hvis du identifiserer deg med det juridiske kjønnet du fikk da du ble født, er du cisperson. Hvis du identifiserer deg med et annet kjønn enn det du fikk da du ble født, så er du en transperson. Noen av oss er gutter, noen av oss er jenter, og noen av oss er verken gutter eller jenter. Å ikke føle seg som gutt eller jente kalles å være ikke-binær. Hvordan kroppen ser ut, og hvilket kjønn man er, trenger ikke alltid å henge sammen. Vi har rett til å uttrykke kjønnsidentiteten vår slik vi selv ønsker.

Men hva om jeg ikke vet helt, da ...?

Det er helt normalt
å ikke vite akkurat
hvilke ord som passer
å bruke om deg
– særlig når man
er barn og ikke har
funnet ut av alt ennå.
Men det er uansett
du som bestemmer.
Ingen har rett til
å bruke ord om deg
som du ikke mener

gutter synes ikke kjønnsrollen "gutt" stemmer helt perfekt med identiteten deres. De er gutter likevel.

OPPGAVE: Ta stilling

Lag en linje i klasserommet der den ene enden representerer "helt enig" og den andre "helt uenig". Marker midten av streken, som representerer "vet ikke". Ta stilling ved å stille deg på linja. Hvor enig er du i at:

- Jeg ville blitt lei meg hvis noen tok feil av kjønnet mitt
- Jeg ville syns det var gøy å late som om jeg hadde et annet kjønn en hel dag
- Jeg ville syns det var fint om ingen brydde seg om hvilket kjønn jeg har
- Jeg tror folk noen ganger ville vært snillere mot meg hvis jeg hadde et annet kjønn
- Jeg tror folk noen ganger ville vært slemmere mot meg hvis jeg hadde et annet kjønn

OPPGAVE: Hvilken setning beskriver en person som er cis-, trans- eller ikke-binær?

Hvis du identifiserer deg med det juridiske kjønnet du fikk da du ble født, er du _____.
Hvis du identifiserer deg med et annet kjønn enn det du fikk da man ble født, så er du _____.
Hvis du ikke føler som gutt eller jente, så er du _____.

Hvis dere er veldig i tvil, kan dere prøve å lese avsnittet ovenfor en gang til. Kanskje det ble tydeligere nå?

Prøv å forklare med dine egne ord til læringspartneren din:
Man er cisperson dersom _____.
Man er transperson dersom _____.
Man er ikke-binær dersom _____.

STOPP OG TENK

SKRIV

Møt Luca, Marthe og August

ler om sin kjønnsidentitet

Luca

OPPGAVE: Hva kan vi lære av Luca?

Snakk med en læringspartner. Del tankene deres med hverandre.

- Hva kan være grunnen til at Luca trodde at alle andre også synes det var kjipt å være jente?
- Hvordan tror du det føles å ikke bli trodd når man sier hvilket kjønn man har?
- Luca foreslår hva som kan være lurt å si dersom noen forteller at du tar feil om hvilket kjønn de er. Kan du gi et eksempel på hva som kan være dumt å si?

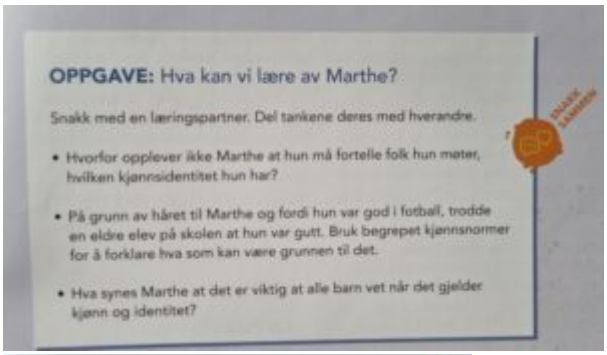
MARTHES HISTORIE

Jeg heter Marthe, og jeg er kvinne. Da jeg ble født, trodde de voksne at jeg var jente, og det hadde de helt rett i. Som cisperson har jeg nesten aldri måttet fortelle andre hvilken kjønnsidentitet jeg har. Folk gjetter nesten alltid at jeg er kvinne når de gjetter hvilket kjønn jeg er, og det stemmer jo. Jeg synes ditt er fint at andre mennesker forstår at jeg er kvinne.

Når folk snakker om meg, så vil jeg at de skal bruke pronomenet «hun» om meg. Da føler jeg at de respekterer meg og ser meg for den jeg er.

En gang på barneskolen var det en eldre elev som trodde at jeg var gutt. Han trodde at jeg var gutt fordi jeg hadde kort hår, og fordi jeg var god til å spille fotball. Da ble jeg lei meg og litt sint. For den er jo ikke hårsveisen eller om vi er gode i fotball eller ikke, som bestemmer hvilket kjønn vi er. Det er den følelsen vi har inni oss, som bestemmer det. Så lenge jeg kan huske, har jeg følt meg som en jente.

Jeg synes det er viktig at alle barn vet at det finnes mange forskjellige måter å være jente på, mange forskjellige måter å være gutt på, og mange forskjellige måter å være mennesker på – uavhengig av hvilket kjønn man er, og av hva slags kropp man har.

OPPGAVE: Hva kan vi lære av Marthe?

Snakk med en læringspartner. Del tankene deres med hverandre.

- Hvorfor opplever ikke Marthe at hun må fortelle folk hun møter, hvilken kjønnsidentitet hun har?
- På grunn av håret til Marthe og fordi hun var god i fotball, trodde en eldre elev på skolen at hun var gutt. Bruk begrepet kjønnsnormer for å forklare hva som kan være grunnen til det.
- Hva synes Marthe at det er viktig at alle barn vet når det gjelder kjønn og identitet?

OPPGAVE: Hva kan vi lære av Marthe?

Snakk med en læringspartner. Del tankene deres med hverandre.

- Hvorfor opplever ikke Marthe at hun må fortelle folk hun møter, hvilken kjønnsidentitet hun har?
- På grunn av håret til Marthe og fordi hun var god i fotball, trodde en eldre elev på skolen at hun var gutt. Bruk begrepet kjønnsnormer for å forklare hva som kan være grunnen til det.
- Hva synes Marthe at det er viktig at alle barn vet når det gjelder kjønn og identitet?

AUGUSTS HISTORIE

Jeg skjønte lenge før jeg fortalte det til noen, at jeg verken var gutt eller jente, men jeg visste ikke helt hvordan jeg skulle forklare det til de voksne rundt meg. Jeg trodde ikke det gikk an å være noe annet enn gutt eller jente. I stedet for å fortelle det til noen lot jeg som om jeg var en jente, fordi jeg trodde det var lettere enn å fortelle hvordan min opplevelse av min kjønnsidentitet var.

Etter en stund skjønte jeg at det var helt normalt å ikke føle seg som jente eller gutt. Jeg fortalte det til venner og voksne. De fleste respekterte det, men syntes det var litt vanskelig å bruke kjønnsnøytralt pronomen. Jeg tror det var fordi mange ikke helt skjønner hva kjønnsidentitet er, og hvor kjønna språket vårt er – og hvor lett det egentlig er å venne seg til å bruke kjønnsnøytrale pronomen. Jeg er så glad for at jeg valgte å fortelle det til noen, for livet mitt har blitt veldig mye bedre når jeg kan være meg selv.

Jeg pleier å forklare at man aldri kan se på noen hvilken kjønnsidentitet man har, og at kjønnsidentiteten vår er inne i oss. Det har ingenting med hvordan du ser ut, høres ut eller kler deg. Jeg sier også fra om at det finnes flere kjønn enn to, og at man kan være noe annet enn gutt eller jente, og at man kan være en blanding.

Det kan føles veldig vondt å ikke fortelle til noen at de voksne gjetta feil på hvilken kjønn du var da du ble født. Men det er faktisk ingen andre enn du selv som kan vite hvilket kjønn du er, og hvilken kjønnsidentitet du har. Derfor kan det være veldig viktig å si fra hvis de voksne har tatt feil. Snakk med noen du stoler på, en helsesykepleier, en lærer, en voksen eller en venn. En fin ting man kan begynne med for å vise respekt og åpenhet rundt kjønnsidentitet, er å introdusere seg selv med navn og om en er jente, gutt eller midt imellom. Da blir det lettere å bruke riktig pronomen om andre, og det blir også lettere å si fra hvis man vil bruke et annet pronomen enn tidligere.

OPPGAVE: Hva kan vi lære av August?

Snakk med en læringspartner. Del tankene deres med hverandre.

- Hvordan vil dere forklare hva et kjønnsnøytralt pronomen er?
- Hvorfor tror dere August kjenner seg usynlig hvis noen som snakker om dem, bruker pronomenet han eller hun?
- Hvordan tror dere det var for August å fortelle andre at de er ikke-binær?
- Hvilke råd gir August til de av oss som opplever at voksne har tatt feil om kjønnsidentiteten vår?

Videre arbeid: Hva ville du ha svart?

Her er spørsmålene Luca, Martha og August har svart på. Det er en god bevisstgjøring for elevene å få høre spørsmålene og så tenke over om det ville være lett eller vanskelig for dem å svare på dem.

- Hva er din kjønnsidentitet? Lett eller vanskelig å svare på?
- Hvilke pronomener vil du at folk skal bruke når de snakker om deg? Er det viktig for deg? Lett eller vanskelig å svare på?
- Har du hatt samme kjønnsidentitet hele livet? Lett eller vanskelig å svare på?
- Forstår menneskene rundt deg hvilken kjønnsidentitet du har nå? Hva betyr det for livet ditt? Lett eller vanskelig å svare på?
- Hender det at du må forklare folk hvilken kjønnsidentitet du har? Hvordan gjør du det? Lett eller vanskelig å svare på?
- Har du opplevd at noen blir sinte på deg på grunn av kjønnsidentiteten din? Hva gjør du da? Lett eller vanskelig å svare på?
- Er det noe du mener vi kan gjøre for at alle mennesker skal ha det bra – uansett hvilken kjønnsidentitet de har? Lett eller vanskelig å svare på?
- Har du noen råd til barn som har det vanskelig på grunn av kjønnsidentiteten sin? Lett eller vanskelig å svare på?
- Har du noen råd til barn som synes det er vanskelig å forstå at man kan føle seg som noe annet enn gutt eller jente? Lett eller vanskelig å svare på?

Spørsmål

Han, hun – eller ingen av delene?

Du har kanskje lært om pronomen i norsk? Pronomen er ord vi bruker i stedet for navnet på ting, dyr eller mennesker. I stedet for boka kan du si den. I stedet for Kris kan du si *han*. Eller *hun*. Noen bruker også pronomenet *hen*, eller *de*. Det kommer helt an på hva hvert enkelt menneske selv ønsker. Alle må få bestemme hvilket pronomen som skal brukes om dem.

Spør hvis du er usikker!

Hvilket pronomen vil du at jeg skal bruke om deg?

Møt Luca, Marthe og August

Nå skal du få møte tre mennesker som har forskjellig kjønnsidentitet. Bruk gjerne metoden «stopp og tenk» underveis når dere leser.

LUCAS HISTORIE

Jeg heter Luca, og min kjønnsidentitet er mann. Da jeg ble født, trodde alle jeg var en jente, men de tok feil.

I dag kjennes det nesten litt rart å tenke på at alle behandla meg som en jente da jeg var liten. Jeg trodde ganske lenge at jeg var en jente, for jeg visste ikke at det gikk an å være en transmann. Jeg trodde faktisk at alle andre også syntes det var skikkelig kjipt å være jente. Men etter hvert innså jeg at de som faktisk er jenter, stort sett liker å være det.

Siden folk trodde jeg var en jente, måtte jeg selv si fra om at jeg var mann. I begynnelsen var det ikke alle som trodde på meg. For meg er det veldig viktig at folk bruker pronomenet «han» om meg. Siden jeg har skjegg, bruker de fleste rett pronomen nå, men før, da jeg så mer feminin ut,

var det mange som sa feil pronomen. Det var vondt å bli behandla som om jeg var en jente.

Det er helt greit at man gjetter på om folk er jenter eller gutter, men husk at det kan hende du tar feil. Så om noen forteller deg at de er en gutt, en jente eller et annet kjønn, så kan du si: «Takk for at du forteller meg det. Hvilket pronomen vil du jeg skal bruke om deg?»

For de av oss som er et annet kjønn enn det kroppen vår viste da vi ble født, er det noen ting som kan gjøre livet lettere: Alle må respektere folks kjønnsidentitet og bruke rett pronomen. Det er veldig godt å henge med andre som har det på samme måte, og i Norge finnes det en organisasjon som heter Skeiv Ungdom, der man kan treffe andre ungdommer som er transpersoner.

For noen er det nødvendig å få litt medisinsk hjelp. Jeg har fått testosteron av legen min siden jeg ikke produserer det selv. Testosteronet gjorde at jeg gikk igjennom en pubertet som gjorde meg mer maskulin, det likte jeg veldig godt. Jeg var mann også før jeg fikk testosteron, det er nemlig ikke hvordan vi ser ut, som bestemmer hvilket kjønn vi er.

OPPGAVE: Hva kan vi lære av Luca?

Snakk med en læringspartner. Del tankene deres med hverandre.

- Hva kan være grunnen til at Luca trodde at alle andre også syntes det var kjipt å være jente?
- Hvordan tror du det føles å ikke bli trodd når man sier hvilket kjønn man har?
- Luca foreslår hva som kan være lurt å si dersom noen forteller at du tar feil om hvilket kjønn de er. Kan du gi et eksempel på hva som kan være dumt å si?

MARTHES HISTORIE

Jeg heter Marthe, og jeg er kvinne. Da jeg ble født, trodde de voksne at jeg var jente, og det hadde de helt rett i. Som cisperson har jeg nesten aldri måttet fortelle andre hvilken kjønnsidentitet jeg har. Folk gjetter nesten alltid at jeg er kvinne når de gjetter hvilket kjønn jeg er, og det stemmer jo. Jeg synes det er fint at andre mennesker forstår at jeg er kvinne. Når folk snakker om meg, så vil jeg at de skal bruke pronomenet «hun» om meg. Da føler jeg at de respekterer meg og ser meg for den jeg er.

En gang på barneskolen var det en eldre elev som trodde at jeg var gutt. Han trodde at jeg var gutt fordi jeg hadde kort hår, og fordi jeg var god til å spille fotball. Da ble jeg lei meg og litt sint. For det er jo ikke hårsveisen eller om vi er gode i fotball eller ikke, som bestemmer hvilket kjønn vi er. Det er den følelsen vi har inni oss, som bestemmer det. Så lenge jeg kan huske, har jeg følt meg som en jente.

Jeg synes det er viktig at alle barn vet at det finnes mange forskjellige måter å være jente på, mange forskjellige måter å være gutt på, og mange forskjellige måter å være menneske på – uavhengig av hvilket kjønn man er, og av hva slags kropp man har.

OPPGAVE: Hva kan vi lære av Marthe?

Snakk med en læringspartner. Del tankene deres med hverandre.

- Hvorfor opplever ikke Marthe at hun må fortelle folk hun møter, hvilken kjønnsidentitet hun har?
- På grunn av håret til Marthe og fordi hun var god i fotball, trodde en eldre elev på skolen at hun var gutt. Bruk begrepet kjønnsnormer for å forklare hva som kan være grunnen til det.
- Hva synes Marthe at det er viktig at alle barn vet når det gjelder kjønn og identitet?

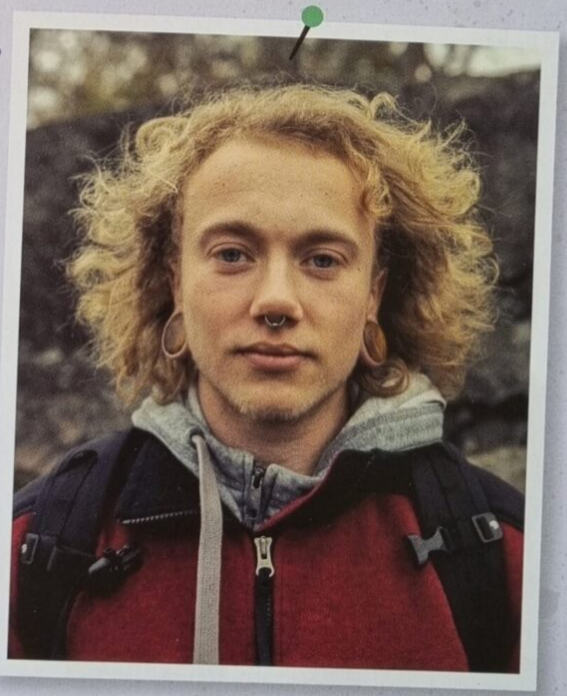
OPPGAVE: Hva kan vi lære av Marthe?

SNAKK SAMMEN

Snakk med en læringspartner. Del tankene deres med hverandre.

- Hvorfor opplever ikke Marthe at hun må fortelle folk hun møter, hvilken kjønnsidentitet hun har?
- På grunn av håret til Marthe og fordi hun var god i fotball, trodde en eldre elev på skolen at hun var gutt. Bruk begrepet kjønnsnormer for å forklare hva som kan være grunnen til det.
- Hva synes Marthe at det er viktig at alle barn vet når det gjelder kjønn og identitet?

AUGUSTS HISTORIE

Jeg heter August, og min kjønnsidentitet er ikke-binær. Det vil si at jeg definerer meg som et annet kjønn enn mann og kvinne. Jeg bruker kjønnsnøytralt pronomen, de/dem. Det at folk bruker riktig pronomen om meg, er veldig viktig for meg fordi jeg vil bli respektert som den jeg er. Hvis noen bruker han/hun om meg, kjenner jeg meg nesten litt usynlig. Jeg får en klump i magen, litt som du får hvis du gruer deg skikkelig til noe, eller hvis noen sier noe stygt til deg.

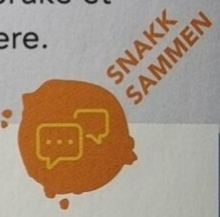
Da jeg ble født, gjetta legene på sykehuset at jeg var en jente. Det trodde de andre voksne på, men da jeg gikk på videregående skole, måtte jeg fortelle dem at legene tok feil.

Jeg skjønte lenge før jeg fortalte det til noen, at jeg verken var gutt eller jente, men jeg visste ikke helt hvordan jeg skulle forklare det til de voksne rundt meg. Jeg trodde ikke det gikk an å være noe annet enn gutt eller jente. I stedet for å fortelle det til noen lot jeg som om jeg var en jente, fordi jeg trodde det var lettere enn å fortelle hvordan min opplevelse av min kjønnsidentitet var.

Etter en stund skjønte jeg at det var helt normalt å ikke føle seg som jente eller gutt. Jeg fortalte det til venner og voksne. De fleste respekterte det, men syntes det var litt vanskelig å bruke kjønnsnøytralt pronomen. Jeg tror det var fordi mange ikke helt skjønner hva kjønnsidentitet er, og hvor kjønna språket vårt er – og hvor lett det egentlig er å venne seg til å bruke kjønnsnøytrale pronomen. Jeg er så glad for at jeg valgte å fortelle det til noen, for livet mitt har blitt veldig mye bedre når jeg kan være meg selv.

Jeg pleier å forklare at man aldri kan se på noen hvilken kjønnsidentitet man har, og at kjønnsidentiteten vår er inne i oss. Det har ingenting med hvordan du ser ut, høres ut eller kler deg. Jeg sier også fra om at det finnes flere kjønn enn to, og at man kan være noe annet enn gutt eller jente, og at man kan være en blanding.

Det kan føles veldig vondt å ikke fortelle til noen at de voksne gjetta feil på hvilket kjønn du var da du ble født. Men det er faktisk ingen andre enn du selv som kan vite hvilket kjønn du er, og hvilken kjønnsidentitet du har. Derfor kan det være veldig viktig å si fra hvis de voksne har tatt feil. Snakk med noen du stoler på, en helsesykepleier, en lærer, en voksen eller en venn. En fin ting man kan begynne med for å vise respekt og åpenhet rundt kjønnsidentitet, er å introdusere seg selv med navn og om en er jente, gutt eller midt imellom. Da blir det lettere å bruke riktig pronomen om andre, og det blir også lettere å si fra hvis man vil bruke et annet pronomen enn tidligere.

OPPGAVE: Hva kan vi lære av August?

Snakk med en læringspartner.
Del tankene deres med hverandre.

- Hvordan vil dere forklare hva et kjønnsnøytralt pronomen er?
- Hvorfor tror dere August kjenner seg usynlig hvis noen som snakker om dem, bruker pronomenet han eller hun?
- Hvordan tror dere det var for August å fortelle andre at de er ikke-binær?
- Hvilke råd gir August til de av oss som opplever at voksne har tatt feil om kjønnsidentiteten vår?

Videre arbeid: Hva ville du ha svart?

Her er spørsmålene Luca, Marthe og August har svart på. Det er en god bevisstgjøring for elevene å få høre spørsmålene og så tenke over om det ville være lett eller vanskelig for dem å svare på dem.

- *Hva er din kjønnsidentitet? Lett eller vanskelig å svare på?*
- *Hvilke pronomener vil du at folk skal bruke når de snakker om deg? Er det viktig for deg? Lett eller vanskelig å svare på?*
- *Har du hatt samme kjønns-identitet hele livet? Lett eller vanskelig å svare på?*
- *Forstår menneskene rundt deg hvilken kjønnsidentitet du har*

Kommentar til innhold i læreboka (del 2)

Les kommentar til innhold i læreboka (del 2)
I Arena 5 blir kjønn definert ut ifra begrepet kjønnsidentitet. Begrepet blir forklart som «din egen opplevelse av å være jente, gutt eller annet.» Elevene blir også introdusert for begrepene cisperson, transperson, og ikke-binær. I dette kapittelet om kjønnsidentitet åpnes det også opp for et alvorlig tema, nemlig **kjønnsbekreftende behandling**.

Vi møter på tre ulike personer som presenterer sin kjønnsidentitet, trans, cis og ikke-binær. Dette er begreper som brukes, ut ifra ideen om selvopplevd kjønn. Det er tankevekkende at disse unge menneskene som omtales i den digitale utgaven som "eksperter på kjønn", har nær tilknytning til Foreningen FRI.

- Marthe Holmedal Øvrum er avdelingsleder i Rosa kompetanse i FRI. Rosa kompetanse er det det nye læren og begrepsapparatet om kjønn og seksualitet kalles, og som det private og offentlige får opplæring og kursing i.

- Luca Dalen Espseth er selverklært aktivist, var tidligere rådgiver for kjønnsmangfold i FRI, og har de siste årene vært tydelig stemme i samfunnsdebatten i forbindelse med kjønnsbekreftende behandling og jobber nå for Pasientorganisasjonen for Kjønnsinkongruente (PKI).

- En av forfatterne bak denne læreboken, Guro Sibelko, har tidligere vært engasjert i styret i Foreningen FRI som nestleder. (tidl. LLH)

Gjennom disse tre historiene gis det en ny måte å forstå kjønn på: Kjønn er følelsen inni deg. Kjønnsidentitet, din opplevelse av hvem du er det bestemmende, og det presenteres som et fasitsvar på hva kjønn er. Personen som identifiserer seg med trans forteller om **hormonbehandling**, og sier at **å begynne på testosteron, det likte jeg godt.**

Læreboka presenterer kjønnsbekreftende behandling, uten kritisk refleksjon rundt å ta et slikt drastisk valg, noe som dessverre er tilfellet i en rekke nye læreverk. Det nevnes ikke noe om risikoen rundt slik inngripende og irreversibel behandling, verken i læreboka eller lærerveiledningen. ***Vi finner heller ikke noen personlige historier til dem som har***

gjennomgått denne type behandling, og siden angret. På denne måten speiles ikke virkeligheten for elevene. At slik type behandling i det hele tatt er nevnt i en lærebok for barnetrinnet er urovekkende.

Pronomenbruk har også et stort fokus i de personlige historiene. Å bruke foretrukket pronomen vektlegges. Pronomen viser til kjønn, ikke kjønnsidentitet. Å forlange at andre skal endre språk av hensyn til individuelle ønsker kan ikke tas for gitt.

I løpet av hele kapitlet er det utelukkende sekundære kjønnskarakteristikker eller roller som diskuteres, uten at det gjøres klart hva kjønn er. På bakgrunn av dette gis det inntrykk av at kjønn er ensbetydende med kjønnsidentitet, og at kjønn dermed er noe du kan velge, eller det er noe som finnes inne i deg - som om det skulle være løsrevet biologi og defineres av noe annet enn den.

Dette er å snu fortellingen om kjønn på hodet. Utgangspunktet burde vært hvordan kjønn er genetisk bestemt, og hva slags følger dette har.

Hva kan du gjøre?

Vi er en del av en stor gruppe engasjerte foreldre, lærere, lokalpolitikere, fagfolk, professorer og pastorer som jobber med å eksponere skeiv teori i samfunnet. Støtt vårt arbeid, signer opprop og bli med å beskytte barn fra forvirrende teorier om hvem de er. Du kan stoppe kommunen din fra å kjøpe inn lærebøker med skeiv teori og du har rett til å kreve ansvarlighet og vitenskapelighet på din skole i undervisning om kjønn.

Funn og dokumentasjon

Finn flere foreldre

Gi din støtte